

Una llibreria tradicional que tanca les seves portes, la Llibreria Grau de Terrassa. Les petites i mitjanes són les que pateixen més la crisi.

El llibreter, en perill d'extinció

El llibreter és una espècie en perill d'extinció. Al llibreter català el delma un depredador únic a Europa, Abacus, que trenca amb les regles del joc i actua amb absoluta impunitat.

El llibre arriba moltes vegades subvencionat a mans del lector. L'editor, l'autor i el traductor poden haver rebut ajuts institucionals o privats i, un cop publicat el llibre, poden obtenir més ajuts públics o privats, en forma de premis, per exemple. En molts casos, l'ajut públic és determinant: el llibre no s'hagués publicat si no hagués pogut exhibir el nom de l'entitat o la fundació que l'ha patrocinat. No només aquí, a tot arreu. Els països que es troben fora de l'òrbita anglosaxona han de subvencionar la traducció dels seus autors a l'estranger si volen garantir la projecció pública

de la seva literatura. El llibre, de més a més, i sovint el seu autor i el seu editor, ha pogut viatjar per fires del país i de fora, gràcies a la col·laboració institucional, directament econòmica o bé concretada per serveis oferts pels seus funcionaris.

Publicacions culturals directament editades per organismes oficials o publicacions privades subvencionades es dediquen a donar publicitat de les novetats editorials.

El llibre es pot haver presentat en un local, o en més d'un, pertanyent a l'administració o bé en la seu d'una entitat cultural, poc o molt subvencionada.

L'autor, pel fet d'haver escrit un o més llibres, pot ser finançat per l'administració local, provincial, autonòmica i estatal, i també per entitats de crèdit i fundacions obligats a fer obra social, mitjançant l'encàrrec de formar part de jurats de premis literaris, l'assessorament puntual o regular, la participació en conferències, i fins i tot en la seva coordinació, i també taules rodones. I també pot ser recompensat per la redacció d'articles o estudis que apareixeran en les seves publicacions periòdiques respectives o bé en produccions editorials especials.

Editors i escriptors són gremis malcriats per l'administració. Com el llibre. Els gremis d'editors tenen sempre les portes dels despatxos oficials obertes. Però aquesta estima tan generosa, tota ella feta a favor de la cultura i els seus protagonistes, s'atura just en el moment que el llibre ha de trobar el seu destinatari, és a dir, quan arriba a la llibreria. Llavors, la llibreria deixa de formar part de la xarxa de difusió del llibre i es converteix en una botiga més.

La ventafocs de la cultura. La llibreria és la ventafocs de la cultura i, en concret, de l'edició, i aquests darrers anys, a més, ha rebut tants cops, de tantes bandes, que el llibreter, en especial el llibreter tradicional, poc o molt lletraferit, es troba en perill d'extinció.

Tan desprotegit i desatès està el sector dels llibreteres que els mateixos polítics que aproven accions de tota mena en favor de la divulgació del llibre accepten que una empresa, legalitzada com a cooperativa de consum, Abacus, violi la llei del preu fix del llibre, que diuen que és tan beneficiosa i necessària, i ofereixi els llibres a un descompte molt superior al permès, acció clarament discriminatòria i perjudicial per als llibreteres i per a la divulgació del llibre.

Com diu Imma Bellafont, la nova presidenta del Gremi de Llibreteres de Barcelona i Catalunya [vegeu l'entrevista, pàgines 68, 69], Abacus es beneficia de l'obligació que tenen els llibreteres de respectar el preu fix, la qual cosa és insòlita a Europa.

Els efectes negatius de l'existència d'Abacus sobre les llibreries són perfectament constatables. Quan l'Abacus arriba a un barri o a una ciutat, les llibreries principals, sovint ateses per

persones amb una gran sensibilitat cultural, i professionals d'alt sentiment vocacional, queden tan afectades que o han de plegar o resignar-se a malviure.

Abacus extermina. A més, la intenció d'Abacus d'eliminar la xarxa tradicional de llibreries, o impedir que se n'obrin de noves, és ben clara: s'instal·len ben a prop de la llibreria més important de la zona i si, com s'ha donat el cas, un cop instal·lats, el llibreter tradicional es trasllada a un altre lloc, Abacus també canvia de lloc, per continuar ben a prop de la llibreria tradicional i així poder-la esborrar del mapa.

L'expansió de la cooperativa de consum Abacus té alguns dels mateixos efectes negatius que va produir a França la desaparició del preu fix del llibre

En beneficiar-se del privilegi de la rebaixa, Abacus no s'ha de plantejar la feina de llibreter amb professionalitat, ni cal que es preocupi gaire per fer atractiu i acollidor l'establiment, o per empescar-se la manera d'aconseguir que l'hipotètic client entri al local, com han fet l'FNAC, Laie, la Hormiga de Oro, Happy Books, o les llibreries de la Central.

El llibreter està en perill d'extinció. L'assetgen més perills, a més d'Abacus. A les grans ciutats, la pressió immobiliària. La llibreria no és tan rendible com una botiga de roba o una gelateria i el lloguer dels locals acostuma a acostar-se al nivell de l'oferta del comerç més productiu, nivell que és prohibitiu per al llibreter. En conseqüència, són molt rares les llibreries que es traspassen quan el llibreter es jubila.

El sector s'ha afeblit i també ha estat molt feble el gremi, en comparació amb els gremis d'editors o les associa-

cions d'escriptors i traductors. La posició de força adoptada per la junta actual, presidida des del mes de febrer per Imma Bellafont, arriba amb vint anys de retard, perquè està destinada a fer front a un problema que fa dues dècades que existeix, la cooperativa de consum Abacus, i que, d'aleshores ençà, no ha fet altra cosa que agreujar-se.

Efectes similars als de França. L'incompliment de la llei del preu fix del llibre per Abacus, afegit a l'afebliment, per un cúmul de circumstàncies, del sector de les petites i mitjanes llibreries, té alguns dels mateixos efectes, alguns més avançats que d'altres, que es van produir a França quan, durant un cert temps, es va deixar sense efecte el preu fix obligatori.

En concret, tots aquests: desaparició de llibreries; augment de les vendes en els grans magatzems dels llibres populars, en detriment de la venda d'aquests mateixos llibres a les llibreries; reducció de la varietat de l'oferta, ja que per a un editor petit li és més difícil introduir les seves novetats a la xarxa de grans magatzems; disminució de la venda en totes les llibreries; generalització de la recerca només del llibre de bona venda; competitivitat editorial ferotge per la promoció i accés als grans magatzems; concentració editorial i, finalment, augment del preu de venda dels llibres minoritaris per la disminució dels tiratges, la qual cosa, al nostre país, sens dubte, afecta el llibre català.

La situació creada a França amb la desaparició del preu fix és la que es perfila dia a dia al nostre país, i més en especial, a Catalunya, on l'expansió d'Abacus és més clara. En concret, la desaparició de les petites i mitjanes llibreries, i la impossibilitat que se n'obrin de noves.

En contrapartida, cal alegrar-nos que a Catalunya hagi avançat tant, i molt més que a la resta d'Europa, l'esperit cooperativista, ja que mig milió de catalans són socis d'Abacus. És a dir, que mig milió de ciutadans d'un país estiguin animats per aquest generós objectiu que té, segons la definició del Fabra, tota unitat de consum cooperativa, "l'ajut mutu i equitatiu entre els seus socis".

Lluís Bonada